

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Participation in the Operations of 4-H Clup Members in Tha Chana District, Surat Thani Province

ปรางวลัย โอชู (Prangwalai Oshoo)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)² เบนจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benjamas Yooprasert)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มยุทธกร (2) ความรู้ และทักษะด้านการเกษตรของสมาชิกกลุ่มยุทธกร (3) ความรู้ และแหล่งความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกร (4) ความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกร (5) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกร (6) ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มยุทธกรอำเภอท่าชนะ จำนวน 4 กลุ่ม สมาชิกยุทธกรจำนวน 78 ราย ครูที่ปรึกษา จำนวน 4 ราย และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 4 ราย เก็บข้อมูลทั้งหมดโดยไม่สุ่มตัวอย่าง จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มย่อยกับตัวแทนสมาชิกยุทธกรจำนวน 15 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการจัดหมวดหมู่ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกยุทธกรมีเพศหญิงและเพศชายในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ทั้งหมดศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) ความรู้ด้านการเกษตร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และทักษะทางการเกษตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ความรู้เกี่ยวกับยุทธกร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับยุทธกรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ รองลงมาจากการสาธิต (4) สมาชิกกลุ่มยุทธกรมีความคิดเห็นที่สามารถดำเนินงานกลุ่มยุทธกรควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียนได้ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สมาชิกกลุ่มยุทธกรมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมัก การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ และการแปรรูปผลผลิต และการติดตาม ดูแล และการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (5) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มยุทธกรของสมาชิกกลุ่มยุทธกร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คือ การร่วมวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุทธกร (6) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มยุทธกร คือ มีสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม อยู่ในระดับมากที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะคือโรงเรียนควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานเกษตรแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการส่งเสริม คือ (1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกลุ่ม (2) ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น (3) ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มองค์กรเกษตรในชุมชนในเรื่องการสนับสนุนด้านความรู้และงบประมาณกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (4) จัดอบรมและศึกษาดูงานให้แก่สมาชิกยุทธกร

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การดำเนินงาน ยุทธกร

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Prangwlc@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bumpen.Keo@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agasuben@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

Abstract

This research aimed to study (1) personal background information, social and economic conditions of 4-H Clup Members 2) agricultural knowledge and skills of 4-H Clup Members (3) knowledge and sources of knowledge about the operations of 4-H Clup Members (4) opinions and needs for promotion in the operations 4-H Clup Members 5) participation in the operations of 4-H Clup Members and (6) problems, suggestions and guidelines for promoting participation in the operations of 4-H Clup Members. The population used in the research was 4 groups of 4-H Clup in Tha Chana District, 78 4-H Clup Members 4 advisory teachers and 4 agricultural extension officers. All data were collected without random sampling. Data were collected through interviews and focus group discussions with 1 5 representatives of 4-H Clup Members . Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation, ranking and classification of data. The results of the research found that (1) 4-H Clup Members were female and male in approximately the same proportion. All of them studied in Grade 6. (2) Overall agricultural knowledge was at the highest level and agricultural skills The overall level is at a high level (3). Knowledge about young farmers is at a moderate level and most of them received knowledge about young farmers from government agricultural extension officers, followed by demonstrations (4). 4-H Clup Members agreed that they could operate the 4-H Clup alongside their classroom studies. 4-H Clup Members wanted to receive training in compost production, use of new technologies and innovations, and product processing, as well as monitoring, care, and advice from agricultural extension officers (5). The overall participation in the operation of the 4-H Clup of 4-H Clup Members was at a high level and the highest level of participation was found in analyzing the roles and responsibilities of 4-H Clup Members (6). The problem of participation in the operation of the 4-H Clup was that there were members who lacked participation in expressing their opinions in meetings, which was at the highest level. Therefore, it is recommended that schools should organize continuous training in agricultural work in groups or small groups, with the following promotion guidelines: (1) Agricultural extension officers should provide advice and suggestions on group operations (2) Promote members to participate in operations and give them opportunities to express their opinions (3) Coordinate with various agencies and the agricultural organization groups in the community in terms of knowledge and budget support, setting operational plans to enable members to continue their work (4) organizing training and study visits for 4-H Clup Members

Keywords: Participation, Operations, 4-H Clup Members

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ในปัจจุบันครัวเรือนเกษตรกรไทยมีสมาชิกโดยเฉลี่ย 2.7 คนและร้อยละ 75 มีส่วนร่วมในการทำการเกษตร ทั้งเป็นอาชีพหลักหรือรอง และหากมองในมิติอายุและการศึกษาจะพบข้อเท็จจริง 2 ประการ คือ ภาคเกษตรไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสูงวัยของแรงงาน ซึ่งเร็วกว่าภาพรวมของประเทศไทยที่กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างเต็มรูปแบบมากขึ้น โดยสัดส่วนของแรงงานเกษตรสูงวัยที่มีอายุ 40–60 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 49 ในปี 2556 เช่นเดียวกับสัดส่วนของแรงงานที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ที่เพิ่มขึ้นด้วย สวนทางกับสัดส่วนของแรงงานอายุน้อย (15–40 ปี) ที่ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 48 เป็น ร้อยละ 32 ในช่วงเวลาเดียวกัน (โสมรัตน์ จันทรัตน์และคณะ, 2562) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกิดความกังวลต่อการลดลงของแรงงานอายุน้อย ดังนั้นจึงต้องการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพเกษตรกร โดยใช้กระบวนการ “ยุวเกษตรกร” เพื่อปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกร มีความรู้และทักษะที่สามารถปฏิบัติได้จริง ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร คือ แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยการจัดตั้ง “กลุ่มยุวเกษตรกร” เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพการเกษตร ทักษะการดำเนินชีวิตในสังคม โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และปฏิบัติจริง ให้ยุวเกษตรกรมีความสามารถ และมีความพร้อมในการสืบทอดอาชีพเกษตรกรและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

อำเภอท่าชนะมีการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 4 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 78 คน ในปัจจุบัน แม้ว่ากลุ่มยุวเกษตรกรในอำเภอท่าชนะดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรเป็นระยะเวลานาน ก็ยังมีปัญหาในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนายุวเกษตรกรหลายประการ โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก

จากเหตุผลดังกล่าวจึงควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ความรู้และทักษะด้านการเกษตร ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร ความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อช่วยปรับปรุงแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้ และทักษะด้านการเกษตรของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้ และแหล่งความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร
6. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ มี 3 กลุ่มประกอบด้วย 1) สมาชิกยูวเกษตรกรในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จำนวน 78 ราย ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและปลายปิด แบ่งเป็น 6 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร (2) ความรู้และทักษะด้านการเกษตรของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร (3) ความรู้ แหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร (3) ความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร (4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร (5) ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร และทำการสนทนากลุ่มย่อย สำหรับตัวแทนสมาชิกยูวเกษตรกร จำนวน 15 ราย

2) ครูที่ปรึกษาของกลุ่มยูวเกษตรกร 4 ราย ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้ (1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของครูที่ปรึกษา (2) ความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร (3) ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร

3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 4 ราย เก็บข้อมูลทั้งหมดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้ (1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของครูที่ปรึกษา (2) ความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ตอนที่ (3) ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร

สถิติที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยสถิติพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลสรุปการศึกษาได้ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร พบว่าสมาชิกยูวเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสัดส่วนเพศหญิงและเพศชายใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ย 11.73 ปี ทั้งหมดศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.00 คน มีประสบการณ์ฝึกอบรมทางการเกษตร มีประสบการณ์ช่วยงานด้านการเกษตรในครัวเรือน ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก

2. ความรู้และทักษะด้านการเกษตรของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร

2.1 ความรู้ด้านการเกษตรของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร จากการวัดระดับความรู้ด้านการเกษตรของสมาชิกยูวเกษตรกร จำนวน 15 ข้อ พบว่า ในภาพรวม สมาชิกยูวเกษตรกร ร้อยละ 83.85 มีความรู้เกี่ยวกับด้านพืชอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตอบถูกเฉลี่ย 13 ข้อ ข้อที่ตอบได้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การพรวนดินรอบๆ โคนต้นพืชเป็นประจำเป็นการช่วยกำจัดศัตรูพืช (ร้อยละ 98.8) ธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืช คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม (ร้อยละ 97.4) และ การขยายพันธุ์กล้วยด้วยการแยกหน่อควรทำในฤดูฝน (ร้อยละ 92.3)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

2.2 ทักษะด้านการเกษตรของสมาชิกกลุ่มยุทธกร พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธกร มีทักษะด้านพืชในระดับมาก ทักษะด้านปศุสัตว์ในระดับปานกลาง และทักษะด้านการประมงในระดับน้อยที่สุด โดยทักษะที่มีมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะการปลูกพืช รองลงมา ทักษะการเลี้ยงสัตว์ ทักษะการใส่ปุ๋ยและปรับปรุงดิน และทักษะการเก็บเกี่ยวพืช

3. ความรู้ แหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกร

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกร ความรู้เกี่ยวกับยุทธกร จากการวัดระดับความรู้ด้านเกี่ยวกับยุทธกร จำนวน 15 ข้อ พบว่า ในภาพรวม สมาชิกยุทธกร (ร้อยละ 79.5) มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเกี่ยวกับยุทธกรอยู่ในระดับปานกลาง (ตอบถูก 7-9 ข้อ) โดยข้อที่ตอบถูกเฉลี่ย 9 ข้อ ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เข้าร่วมประชุมของกลุ่มยุทธกรทุกครั้ง (ร้อยละ 96.2) รองลงมา รับผิดชอบงานและพัฒนางาน (ร้อยละ 93.5) และบันทึกการประชุมอย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน (ร้อยละ 88.5)

3.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกร พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธกร ได้รับความรู้ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่าได้รับจากสื่อกิจกรรมมากกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมาคือสื่อออนไลน์ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน ตามลำดับ

4. ความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกร

4.1 ความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกร

(1) ความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกยุทธกร จากการสัมภาษณ์สมาชิกยุทธกร พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมยุทธกรสามารถดำเนินการควบคู่การเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพทางการเกษตร สมาชิกสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายจากการลงมือปฏิบัติจริง ช่วยฝึกการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน กิจกรรมยุทธกรช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สินค้าสามารถนำมาแปรรูปได้หลากหลาย อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ช่วยสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก ช่วยฝึกจิตอาสาและจิตสาธารณะ ตามลำดับ

(2) ความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกยุทธกร จากการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมยุทธกรสามารถดำเนินการควบคู่การเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ สมาชิกสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายจากการลงมือปฏิบัติจริง ช่วยฝึกการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพทางการเกษตร สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพทางการเกษตร และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ ช่วยสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก ช่วยฝึกจิตอาสาและจิตสาธารณะ และกิจกรรมยุทธกรช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

(3) ความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกยุทธกร จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมยุทธกรสามารถดำเนินการควบคู่การเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ สมาชิกสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายจากการลงมือปฏิบัติจริง ช่วยฝึกให้มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยฝึกการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน สินค้าสามารถนำมาแปรรูปได้หลากหลาย ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ได้แก่ ช่วยฝึกจิตอาสาและจิตสาธารณะ ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพทางการเกษตร ช่วยสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก กิจกรรมยุทธกรช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4.2 ความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า (1) ความต้องการด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก ความรู้เกี่ยวกับปศุสัตว์ ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืช (2) ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น คือ การฝึกอบรมด้านการเกษตร การทัศนศึกษา ฐานศูนย์เรียนรู้และเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม ตามลำดับ (3) ความต้องการด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ การติดตาม ดูแล และการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เครื่องมือ เครื่องทุนแรงที่ใช้ในการทำเกษตร วัสดุ อุปกรณ์ในการทำเกษตร ตามลำดับ

5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร จากการสัมภาษณ์สมาชิกยุทธจักร พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธจักร มีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร การวางแผนกิจกรรมของกลุ่มและการอบรมความรู้ให้แก่สมาชิก การเข้าร่วมฝึกอบรมยุทธจักร หรือ การศึกษาดูงาน การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อสมาชิก หรือ คนในครอบครัว การฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานเกษตรแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อย การลงแรงในการปฏิบัติงาน การลงทุนด้วยวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ

6. ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร

6.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกยุทธจักร

(1) ระดับปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร จากการสัมภาษณ์สมาชิกยุทธจักร พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธจักร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม และอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกไม่สามารถวิเคราะห์กิจกรรมและการอบรมให้ความรู้ สมาชิกไม่มีเวลาว่างมากพอในการประชุมเพื่อวางแผน สมาชิกขาดทักษะถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อสมาชิก หรือ คนในครอบครัว สมาชิกไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ตามลำดับ

ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกยุทธจักร จากการสนทนากลุ่มตัวแทนสมาชิกยุทธจักร พบว่า มีปัญหา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม มีการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบงานบ่อย ครูที่ปรึกษารับผิดชอบหลายหน้าที่ มีการเปลี่ยนครูที่ปรึกษาบ่อย ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม สมาชิกยุทธจักรอายุน้อย ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติบางงานหรือบางกิจกรรมได้ ขาดความรู้ในบางกิจกรรม ไม่มีการระดมทุน กระบวนการเรียนรู้และหลักสูตร ไม่มีแผนการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน ไม่มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่เป็นแบบแผน วัสดุอุปกรณ์ไม่ครบถ้วน ขาดเงินทุน การมีส่วนร่วม ขาดการประสานกับหน่วยงานต่างๆ ไม่ได้รับงบประมาณจากรัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มยุทธจักร และไม่มีการบูรณาการกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(2) ระดับปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธจักร จากการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษา พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธจักร ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม (ค่าเฉลี่ย 4.21) อยู่ในระดับมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

6 ประเด็น สมาชิกไม่สามารถวิเคราะห์การผลิตของกลุ่มได้ (ค่าเฉลี่ย 3.25) สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม (ค่าเฉลี่ย 4.21) สมาชิกไม่มีการจัดประชุมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.75) สมาชิกขาดการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานเกษตรแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อย (ค่าเฉลี่ย 3.50) ขาดวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 3.75) ไม่มีการดำเนินการร่วมกับชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.50) ตามลำดับ

(3) ระดับปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกร **จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร** พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธกรกร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกขาดความรู้ด้านการวางแผน สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม สมาชิกไม่มีการจัดประชุมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง สมาชิกขาดการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานเกษตรแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อย สมาชิกขาดทักษะถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก หรือ คนในครอบครัว สมาชิกไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ขาดวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ ไม่มีการดำเนินการร่วมกับชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก

(1) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกรกร **จากการสัมภาษณ์สมาชิกยุทธกรกร** พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธกรกร มีข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 12 ประเด็น ได้แก่ โรงเรียนควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานเกษตรแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง สมาชิกควรจัดสรรเวลาว่างที่มากพอในการประชุมเพื่อวางแผน ควรจัดประชุมกลุ่มยุทธกรกรและจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การเกษตรในชุมชน สมาชิกควรมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนตามประเพณี วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น สมาชิกควรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม สมาชิกควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการในการประชุมหรืออบรมต่างๆ ทุกครั้ง สมาชิกควรกำหนดข้อตกลงในการลงแรงปฏิบัติงาน สมาชิกควรรู้ด้านการวางแผน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดฝึกอบรมยุทธกรกร หรือ การศึกษาดูงานด้านการเกษตร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง กลุ่มควรมีการระดมทุนจากสมาชิกและจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกรกร **จากการสนทนากลุ่มตัวแทนสมาชิกยุทธกรกร** พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกลุ่ม ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มองค์กรเกษตรในชุมชนในเรื่องการสนับสนุนด้านความรู้และงบประมาณ กำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมและศึกษาดูงานให้แก่สมาชิกยุทธกรกร

(2) ระดับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธกรกร**จากการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษา** พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธกรกรกร มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ประเด็น การสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การเกษตรในชุมชน ควรจัดประชุมกลุ่มยุทธกรกรและจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานเกษตรแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง สมาชิกควรมีส่วนร่วม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม โรงเรียนควรจัดฝึกอบรมยูวเกษตรกร หรือ การศึกษาดูงานด้านการเกษตร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สมาชิกควรกำหนดข้อตกลงในการลงแรงปฏิบัติงาน ตามลำดับ

(3) ระดับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร **จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร** พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยูวเกษตรกร มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 11 ประเด็น ได้แก่ ควรจัดประชุมกลุ่มยูวเกษตรกรและจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การเกษตรในชุมชน กลุ่มควรมีการระดมทุนจากสมาชิกและจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง สมาชิกควรมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนตามประเพณีวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น สมาชิกควรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม โรงเรียนควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานเกษตรแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดฝึกอบรมยูวเกษตรกร หรือ การศึกษาดูงานด้านการเกษตร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สมาชิกควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการในการประชุมหรืออบรมต่างๆ ทุกครั้ง สมาชิกควรจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง สมาชิกควรกำหนดข้อตกลงในการลงแรงปฏิบัติงาน

6.3 สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค) และแนวทางการพัฒนา

(1) สภาพปัจจัยแวดล้อมภายใน

จุดแข็ง ด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจในด้านเกษตรและยูวเกษตรกร มีประสบการณ์การทำงานด้านการส่งเสริมการเกษตร ครูที่ปรึกษา มีความตั้งใจจริงและเสียสละ มีความรู้ความสามารถ สมาชิกยูวเกษตรกร มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม มีความรู้พื้นฐานด้านการเกษตร กระบวนการเรียนรู้และหลักสูตร สามารถดำเนินกิจกรรมควบคู่วิชาการงานอาชีพได้ การมีส่วนร่วม บางกลุ่มมีชุมชนเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม

จุดอ่อน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม มีการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบงานบ่อย ครูที่ปรึกษารับผิดชอบหลายหน้าที่ มีการเปลี่ยนครูที่ปรึกษาบ่อย ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม สมาชิกยูวเกษตรกร อายุน้อย ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติบางงานหรือบางกิจกรรมได้ ขาดความรู้ในบางกิจกรรม ไม่มีการระดมทุน กระบวนการเรียนรู้และหลักสูตร ไม่มีแผนการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน ไม่มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่เป็นแบบแผน วัสดุอุปกรณ์ไม่ครบถ้วน ขาดเงินทุน การมีส่วนร่วม ขาดการประสานกับหน่วยงานต่างๆ

(2) สภาพปัจจัยแวดล้อมภายนอก

โอกาส คือ คนในชุมชนมีอาชีพทางการเกษตร เป็นอาชีพหลัก และในชุมชนมีการรวมกลุ่มทางการเกษตร ได้แก่ แปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน แปลงใหญ่ทุเรียน วิสาหกิจชุมชนผึ้งโพรง

อุปสรรค คือ ไม่ได้รับงบประมาณจากรัฐ เพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมยูวเกษตรกร และไม่มีการบูรณาการกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(3) **แนวทางการพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ** ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกลุ่ม ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มองค์กรเกษตรในชุมชนในเรื่องการสนับสนุนด้านความรู้และ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

งบประมาณกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจัดอบรมและศึกษาดูงานให้แก่สมาชิกยูว
เกษตรกร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสิ่ง
ที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ครูที่ปรึกษา และ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

(1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ผลการวิจัย
พบว่า สมาชิกยูวเกษตรกรมีสัดส่วนเพศหญิงเท่ากับเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชายและนักเรียนหญิงให้ความสนใจกับกิจกรรมด้านการเกษตรเท่าๆ กัน สอดคล้องกับภัทราวดี เหลาศรี และคณะ (2562, น.1073-1084) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อำเภอน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าสมาชิกยูวเกษตรกรในโรงเรียน มีสัดส่วนของเพศชายมากกว่าเพศหญิงเพียงเล็กน้อย

สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร อายุระหว่าง 11-12 ปี สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรทุกคนศึกษาอยู่ในชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรทุกคนเคย
ได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรทุกคนมีประสบการณ์ในการปลูกผัก,ผลไม้ ทั้งนี้เนื่องจากจาก
สมาชิกยูวเกษตรกรทุกคนเคยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน โดยการอบรมเกี่ยวกับการด้านการเกษตร และบิดา
มารดามีอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก สอดคล้องกับวีระชัย เข้มวงศ์ (2546 อ้างถึงใน ธัญลักษณ์ มณีวรรณ, 2558, น. 7)พบว่า
สมาชิกยูวเกษตรกรร้อยละ 55.9 ต้องการความรู้เพื่อไปประกอบอาชีพการเกษตร

(2) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของครูที่ปรึกษา ผลการวิจัย พบว่า ครูที่ปรึกษาทุกคน
เป็นเพศหญิง ครูที่ปรึกษาทุกคนได้รับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี ครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่ทำงานในโรงเรียนปัจจุบันนี้ 5-
6 ปี ครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่ทำงานอาชีพครูมากกว่า 9 ปี ครูที่ปรึกษามีนักเรียนที่รับผิดชอบเฉลี่ย 20 คน มีชั่วโมงสอนต่อคาบ
เฉลี่ย 21.25 ชั่วโมง และส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษาไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากโรงเรียนหรือหน่วยงานเพื่อใช้ส่งเสริมการสอนวิชา
เกษตรให้เด็กนักเรียน

(3) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผลการวิจัย พบว่า
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญา
ตรี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีระยะเวลาการทำงานด้านการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมยูวเกษตรกรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้ง/ปี และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ได้รับงบประมาณในการ
ดำเนินกิจกรรมยูวเกษตรกร

2. ความรู้และทักษะความรู้ด้านการเกษตรของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มยูว
เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการเกษตรในระดับดีที่ สุด โดยเฉพาะทักษะการปลูกพืช รองลงมาคือ การเลี้ยงสัตว์ ทักษะการ
ใส่ปุ๋ย ทักษะการใส่ปุ๋ยและปรับปรุงดิน และทักษะการเก็บเกี่ยวพืช แสดงให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีความรู้และทักษะ
ความรู้ด้านการเกษตรค่อนข้างดีเนื่องจากพื้นฐานการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมของครอบครัว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ความรู้และแหล่งความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์

(1) ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์ จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์มีความรู้ด้านเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านงานและกิจกรรมของกลุ่มยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับจุดเดียว วงศ์ภักดี (2536: 45) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ร้อยละ 65.5 มีความรู้ทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ทำนองเดียวกับ สุดารัตน์และสาวิตรี (2561, น.429-438) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ โรงเรียนประชามงคล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สมาชิกยุทธศาสตร์มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์ในระดับมาก

(2) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกยุทธศาสตร์เข้าถึงความรู้ได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์ อาจเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการจัดกิจกรรมยุทธศาสตร์เพียง 1-2 ครั้งต่อปี

2. ความคิดเห็นและความต้องการในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์

2.1 ความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์

(1) ความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกยุทธศาสตร์ จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์มีความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพทางการเกษตร เนื่องจากส่วนใหญ่อาชีพหลักของบิดามารดาสมาชิกยุทธศาสตร์ มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก กิจกรรมยุทธศาสตร์จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับอาชีพของครอบครัวได้ รองลงมาคือ สมาชิกสามารถเรียนรู้ และเข้าใจได้ง่ายจากการลงมือปฏิบัติจริง เนื่องจากสมาชิกมีการลงแรงในการปฏิบัติงาน จึงเกิดการเรียนรู้และเข้าใจจากการลงมือปฏิบัติ

(2) ครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมยุทธศาสตร์สามารถดำเนินควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียนได้ เนื่องจาก รองลงมา คือ สมาชิกสามารถเรียนรู้ และเข้าใจได้ง่ายจากการลงมือปฏิบัติจริง ช่วยฝึกให้มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยฝึกการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน สันคำเกษตรสามารถนำมาแปรรูปได้หลากหลาย

(3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรว่ากิจกรรมยุทธศาสตร์สามารถดำเนินควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียนได้ รองลงมาคือ สมาชิกสามารถเรียนรู้ และเข้าใจได้ง่ายจากการลงมือปฏิบัติจริง สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2561, น.63-64) วัตถุประสงค์ของกลุ่มยุทธศาสตร์ เน้นให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ทักษะด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรม เคหกิจ ธุรกิจเกษตรกรรม และด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเน้นการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.2 ความต้องการในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกยุทธศาสตร์มีความต้องการการส่งเสริมในการดำเนินกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านองค์ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ การผลิตปุ๋ยหมัก และการแปรรูปผลผลิต โดยผ่านวิธีการอบรมทัศนศึกษา ศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม และต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ติดตาม ดูแล และการให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง รวมถึงต้องการการสนับสนุนในเรื่องเครื่องมือ เครื่องทุนแรงในการทำเกษตร วัสดุอุปกรณ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

และปัจจัยการผลิต เนื่องจากกลุ่มยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณจากโรงเรียนหรือหน่วยงานภาครัฐในการจัดกิจกรรมทางการเกษตร ซึ่งเนื่องจาก โดยส่วนใหญ่การทำการเกษตรในอำเภอท่าชนะ ยังเป็นการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ไม่ค่อยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพราะว่ามีราคาสูง

2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธศาสตร์ มีส่วนร่วมในระดับมาก โดยขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ขั้นตอนการลงทุน ในประเด็นการลงทุนในการปฏิบัติงาน และการลงทุนด้วยวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ จึงทำให้สมาชิกมีทักษะในการปลูกพืช ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการลงทุนในการปฏิบัติงานจะช่วยพัฒนาทักษะโดยการลงมือปฏิบัติของสมาชิกยุทธศาสตร์ และสมาชิกยุทธศาสตร์มีอายุ 11-12 ปี การฝึกปฏิบัติจริงจึงเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะ มณีวรรณ (2557, น.91) พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนบุคคล โดยการปลูกพืชผักสวนครัวเป็นกิจกรรมที่สมาชิกยุทธศาสตร์มีส่วนร่วมมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับ ธิวาทดี เหลืองธนะโก (2546 อ้างถึงใน วนารัตน์ คำกล่อมใจ, 2557, น. 19) กล่าวว่าประเด็นการมีส่วนร่วมของสมาชิกยุทธศาสตร์ในโรงเรียน พบว่า มีส่วนร่วมในการวางแผนมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2.4 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกยุทธศาสตร์ มีความเห็นในภาพรวมว่าปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะปัญหาสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม รองลงมาคือ สมาชิกไม่สามารถวิเคราะห์กิจกรรมและการอบรมให้ความรู้ สมาชิกไม่มีเวลาว่างมากพอในการประชุมเพื่อวางแผน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการทำงานของสมาชิกยังมีปัญหาในหลายประเด็น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม ถึงแม้ว่าสมาชิกยุทธศาสตร์จะเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมยุทธศาสตร์ช่วยฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการช่วยกันแก้ไขปัญหา แต่สมาชิกก็ยังมีกังวลในการเสนอความคิดเห็น

ครูที่ปรึกษา มีความเห็นว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธศาสตร์ ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม รองลงมาคือ สมาชิกไม่สามารถวิเคราะห์การผลิตของกลุ่มได้ และสมาชิกไม่มีการจัดประชุมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ไม่สอดคล้องกับภักทราดีและคณะ (2562, น.9) ปัญหาด้านการสนับสนุน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น พบว่า วัสดุอุปกรณ์มีน้อย ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญในการทำกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ และเงินทุนในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความเห็นว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธศาสตร์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะ สมาชิกขาดความรู้ด้านการวางแผน รองลงมาคือ สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุม และสมาชิกไม่มีการจัดประชุมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ปัญหา สอดคล้องกับ วนิดาและคณะ (2563, น.4) พบว่า การดำเนินงานกลุ่มยุทธศาสตร์อยู่ในระดับมาก ที่สุดในประเด็น ขาดการจัดทำแผนการประชุมและ แผนการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่ม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมสมาชิกยุทธศาสตร์ มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะโรงเรียนควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานยุทธศาสตร์แบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือสมาชิกควรจัดสรรเวลาว่างที่มากพอในการประชุมเพื่อวางแผน ควรจัดประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์และจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และมีการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สำนักงานยุทธศาสตร์อำเภอ องค์กรยุทธศาสตร์ในชุมชน สอดคล้อง กับวนิดาและคณะ (2563, น.4) พบว่าการพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิกควรมีการถ่ายทอดความรู้ในการประชุมกลุ่ม และควรมีการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการแบบงานรวมหรือกลุ่มย่อย

ครูที่ปรึกษา มีข้อเสนอแนะมีส่วนร่วมอยู่ในมาก โดยเฉพาะการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สำนักงานยุทธศาสตร์อำเภอ องค์กรยุทธศาสตร์ในชุมชน เนื่องจากโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ควรจัดประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์และจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติปฏิบัติงานยุทธศาสตร์แบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะควรจัดประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์และจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สำนักงานยุทธศาสตร์อำเภอ องค์กรยุทธศาสตร์ในชุมชน กลุ่มควมมีการระดมทุนจากสมาชิกและจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกยุทธศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่า (1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกลุ่ม (2) ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น (3) ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มองค์กรยุทธศาสตร์ในชุมชนในเรื่องการสนับสนุนด้านความรู้และงบประมาณกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (4) จัดอบรมและศึกษาดูงานให้แก่สมาชิกยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับธัญลักษณ์ มณีวรรณและคณะ (2558, บทคัดย่อ) กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องให้คำปรึกษาแนะนำและชี้แนะแนวทางการดำเนินงานกลุ่ม การส่งเสริมสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน วางแผนการดำเนินงานเพื่อให้ครูที่ปรึกษาและสมาชิกสามารถทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุน กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมเพื่อให้สมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ได้ทำกิจกรรมสม่ำเสมอ และจัดการศึกษาดูงานกลุ่มยุทธศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกยุทธศาสตร์

(1) สมาชิกยุทธศาสตร์ควรเข้าถึงแหล่งความรู้ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อบุคคล เช่น ครูที่ปรึกษา บุคคลในครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำด้านการเกษตร เพื่อเป็นแลกเปลี่ยนความรู้จากห้องเรียนและประสบการณ์จริง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

(2) ควรมีการฝึกการแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะและมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

1.2 ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริม

(1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดกิจกรรมยุวเกษตรกร เฉลี่ย 2 ครั้ง/ปี ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมยุวเกษตรกรและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงาน

(2) ควรประชาสัมพันธ์ผลงานของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้สร้างผลงานเพื่อเข้าร่วมประกวด

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ เพื่อให้การดำเนินงานยุวเกษตรกร มีความต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาและสนับสนุนกลุ่มยุวเกษตรกรให้มีศักยภาพและความสามารถในระดับขั้นที่สูงขึ้น

1.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มยุวเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอีกกลุ่มอื่น ๆ

(2) ควรมีศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวางแผนการสนับสนุนการดำเนินงานยุวเกษตรกร

(3) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อใช้ในการเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานยุวเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561. คู่มือการดำเนินการกลุ่มยุวเกษตรกร (สำหรับเจ้าหน้าที่) โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด. กรุงเทพฯ

ดุจเดี่ยว วงศ์ภักดิ์. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่

ธัญลักษณ์ มณีวรรณ, บำเพ็ญ เขียวหวาน และ พรชุลย์ นิลวิเศษ. (2558). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดลำปาง. รายงานการวิจัยการจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ครั้งที่ 5, 27 พฤศจิกายน 2558.

ภัทราวดี เหลาศรี, เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ บำเพ็ญ เขียวหวาน (2562). ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอำเภอน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการวิจัยการจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ครั้งที่ 9, 29 พฤศจิกายน 2562.

วนารัตน์ คำกลมใจ. (2557). การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มยุวเกษตรกรแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนทมิฬป่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี. (เอกสารวิจัยฉบับที่ 229). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

สุดารัตน์และสาวิตรี (2561) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนประชาวมงคล
อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารแก่นเกษตร, 46 (3) : 429-438.

โสมาตรมีจันทร์, วิษณุอรธวานิช, และบุญธิดาเสี่ยมเนตร. (2562). จุลทรรศน์ภาคเกษตรไทยผ่านข้อมูลทะเบียน
เกษตรกรและสำมะโนเกษตร.สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วยอึ๊งภากรณ์. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2562, จาก..
<https://www.pier.or.th/?abridged=จุลทรรศน์ภาคเกษตรไทย>

